

Ústav romanistiky FF JU v Českých Budějovicích

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Název práce: **Antepozice a postpozice adjektiva**
Autorka práce: **Alexandra Soukupová**
Vedoucí práce: **PhDr. Jana Pešková, Ph.D.**

Předkládaná práce se zabývá zajímavým a zároveň nesnadným tématem, které ale přináší podnětné závěry pro kontrastivní pozorování pozice adjektiv. Autorka k němu přistupuje s explicitně uvedeným cílem, a sice na vzorku adjektiv měnících význam dle své pozice „*pozorovat, jaké typologické prostředky jsou užívány k jejich překladu, a zda překladatel správně reflektuje změnu významu*“ (str. 8). S ohledem na tento cíl autorka strukturuje práci standardně na část teoretickou a praktickou.

Autorka nejprve s oporou v zásadních gramatikách španělštiny představuje pojem adjektivum, jeho syntaktické funkce (přívlastek, konvertované adverbium a doplněk) a dělení adjektiv, které doplňuje autorčino přehledné grafické rozdělení podle jednotlivých autorit, se kterými pracuje (str. 17/18). Tato část je stručná, výstižná, představuje základní problematiku. Pro účely práce jsou však stěžejní kapitoly 4 a 5. V první zmíněné se pojednává o postavení adjektiv vůči substantivům, přičemž autorka představuje případy antepozice, postpozice, postavení dvou a více adjektiv. V této kapitole, na rozdíl od 3., kde autorka strukturovala výklad podle konzultované sekundární literatury, postupuje nyní synteticky, což je obtížné pro udržení návaznosti výkladu – právě toto se ne zcela podařilo v kapitole 4.1, kde není jasné, zda na příklady z *Moderní gramatiky* se rovněž vztahuje tvrzení, že v „*antepozici stojí zpravidla adjektiva vysvětlující*“ (str. 19). Z příkladů při pozorném čtení vyplývá, že nikoliv, nicméně autorka doplňuje příklady vlastní interpretací, která směřuje k pojetí adjektiv v nich uvedených právě jako vysvětlujících – toto pojetí jde dle mého názoru mylně.

Kapitola 5 se pak věnuje změně významu adjektiv dle pozice, což je skupina adjektiv, která bude analyzována v části praktické. Vzhledem k tomu, že se jedná o zásadní část práce, očekávala bych podrobnější seznámení, případně doplnění z dalších zdrojů, které měla autorka k dispozici, příp. z *Gramática descriptiva*. V kapitole 6 autorka stručně shrnuje gramatické akcidity adjektiva v češtině a španělštině. Ohledně funkce příhodně upozorňuje na problematičnost funkčního srovnání kategorie doplnku. Autorka se pro poznatky ohledně češtiny opírá o gramatiku Štichy – proto mrzí, že přistupuje pouze k jednomu referenčnímu dílu. Jinak by nemohla nesprávně tvrdit, že „*český jazyk nezohledňuje v plné šíři všechny aspekty jako jazyk španělský (české rozdělení nerozlišuje přídavná jména vysvětlující ani specifikující*“ (str. 27). Česká gramatická tradice s tímto počítá, *Mluvnice češtiny 2* (1986) vyděluje adjektiva deskriptivní a kvalifikační, *Mluvnice češtiny 3* (1987) hovoří o atributu restriktivním a nerestriktivním. Teoretickou část uzavírá – a to je žádoucí - stručné a výstižné shrnutí případů antepozice a postpozice adjektiv.

Do praktické části vstupuje autorka s dvěma hypotézami: (i) vymezit typologii prostředků v češtině signalizujících význam anteponovaného a postponovaného adjektiva a (ii) zjistit, jak a zda jsou tyto změny významu zachyceny v překladu. Autorka si zvolila pro svou analýzu 4 výrazy ze skupiny adjektiv, která mění význam v souvislosti s jejich antepozicí či postpozicí, přičemž využívá paralelního korpusu InterCorp. Zvolenou metodu, kdy autorka pozoruje české i španělské zdrojové texty, kolokace anteponovaných i postponovaných výskytů, včetně vyloučení několikanásobných přívlastků, považuji za vhodnou a adekvátní předsevzatým cílům. Zároveň hodnotím kladně i záměr pozorovat způsob překladatelských řešení v souvislosti s typem textu (beletrie, odborný text, titulky) a s ním související přesností a stylistikou. Výsledky analýzy, podrobně popsané a shrnuté v tabulkách, jsou dle mého názoru velmi cenné pro kontrastivní zkoumání a přinášejí nové podněty, zejména je zajímavé, jak shrnuje autorka v závěru, konstatování diskrepance mezi

teoretickým popisem a reálným územ. Praktickou část hodnotím velmi kladně, přesto mám na autorku několik dotazů či připomínek – tyto mohou posloužit jako body k diskuzi při obhajobě:

1. V analytické části jsou sledovány překlady podle kategorií „reflektováno“, „nereflektováno“ a „nesignalizováno“. Domnívám se, že i v těchto případech, nejen u pozitivních nálezů, by měly být uvedeny příklady, neboť příjemci textu pak nezbyvá než důvěřovat tvrzení, že „*změna významu překladatelem nesignalizována*“ (např. str. 34). Například v případě výrazu *antiguo* je to celkem 10x u beletrie. Mohla by autorka blíže specifikovat, co znamená tato kategorie a na základě jakých kritérií takto výskyty vyhodnocovala?
2. Autorka shrnuje výsledky do tabulek podle zdrojového textu. Tabulky v sekcích 3b v jednotlivých podkapitolách (mimoходом, standardně by tabulky měly být očíslovány a pojmenovány) shrnují kolokáty z „*českých zdrojů do španělštiny*“. Nerozumím kolonci *překlad*, v níž jsou uvedeny české výrazy – jde o překlad z češtiny do češtiny? Není zde chyba?
3. Na str. 38/39 je představen výraz *simple*, pro nějž se uvádí význam „prostoduchý“ v postpozici, význam „pouhý“, „prostý“ v antepozici. Jak by v této souvislosti autorka vysvětlila příklad uvedený nahoře na str. 39?
4. Patří první dva příklady na str. 44 k textu nad nimi?
5. Z tabulek uvedených na str. 46-47 zřetelně vyplývá, že význam slova *triste* jako „smutný“ (včetně synonym) je neměnný, ať se vyskytuje v postpozici či v antepozici. Evidentně je zde rozpor mezi gramatickou tradicí deklarovaným významem „pouhý“ v antepozici. Avšak není rozpor také mezi tímto zjištěním a výsledky uvedenými v tabulkách na str. 46, kde autorka uvádí, že změny významu jsou reflektovány?
6. Poslední dotaz směřuje spíše do teoretické části a je poněkud nad rámec práce, nicméně by mě zajímal autorčin pohled: na str. 12 uvádí autorka zamyšlení představené v *Nueva Gramática* ohledně interpretace adjektiv jako možných adverbů v kontextech typu *¿Usted qué bene: tinto o blanco?* Jaký je názor autorky na analýzu těchto prvků jako adverbů?

Co se týče formálního stránky, práci by prospěla pečlivější finální úprava. V textu, který je jinak příjemně graficky zpracován, se vyskytují některé formální nedostatky. Občas se objevují sekvence s vyšším výskytem překlepů či chyb – viz např. poslední odstavec na str. 13 (chybějící interpunkce, velké písmeno uprostřed věty, nedodržená shoda podmětu a přísudku); autorka také zaměňuje použití pomlčky a spojovníku. Rovněž se vyskytují překlepy v citacích, dlouhé citace nejsou oddělovány od textu. Význam slov není uváděn v uvozovkách, nýbrž v kurzívě, tedy neodlišně od citátového použití. Tyto prohřešky, sice drobné, narušují příjem textu, který je jinak na standardní stylistické úrovni.

Závěr: I přes výše uvedené připomínky hodnotím práci Alexandry Soukupové jako zdařilou. Diplomandka prokázala schopnost syntézy teoretických poznatků a na jejich základě navrhnout hypotézy pro práci s jazykovým vzorkem. Dokázala zvolit vhodnou metodu, popsat a utřídit výsledky a svá zjištění a učinit závěr. Vzhledem ke všemu výše uvedenému se domnívám, že Alexandra Soukupová splnila zadání a že její práce splňuje nároky kladené na tento typ kvalifikačních prací, pročež tuto práci **doporučuji k obhajobě** a předběžně ji hodnotím známkou **velmi dobře** s tím, že výsledná známka bude stanovena na základě obhajoby.

V Českých Budějovicích, 2. června 2020.

.....
doc. Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.